

Handläggare
Conny Carlsson Sundman
Telefon: 076-12 10 910

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2016-03-10

Redovisning av genomförd tillsyn gällande försäljning av folköl och tobak 2015

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen godkänner förvaltningens redovisning av genomförd tillsyn gällande försäljning av folköl och tobak för 2015, samt tillsynsplan för 2016.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Jan Rönnberg
avdelningschef

Sammanfattning

Östermalms stadsdelsnämnd har i uppdrag att årligen kontrollera de handlare som har anmält att de säljer folköl respektive tobak. För att underlätta såväl planering och uppföljning som resursfördelning har stadsdelsförvaltningen upprättat en tillsynsplan.

Förvaltningen har sedan 2010 en väl utvecklad modell för sitt tillsynsarbete. Under 2015 har varken förbud att sälja folköl, varningar eller föreläggande med vite meddelats enligt alkohol- eller tobakslagen. Stadsdelsförvaltningen har genomfört tillsynsbesök i den utsträckning som riktlinjerna föreskriver samt utfört kontrollköp av tobak i stor utsträckning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom preventionsenheten som sedan 1 januari 2016 organiseras inom socialtjänstavdelningen.

Bakgrund

Östermalms stadsdelsnämnd har i uppdrag att årligen kontrollera de handlare som har anmält att de säljer folköl respektive tobak.

Kommunfullmäktige har fastställt riktlinjer för folköls- och tobakstillsyn. Tillsynsbesöken ska dokumenteras och för detta ändamål finns särskilda tillsynsblanketter. Samtliga stadsdelsnämnder har tillgång till stadens gemensamma IT-stöd, benämnt OL2. I systemet finns alla försäljningsställen i staden registrerade, drygt 1100 butiker, varav 101 inom Östermalms stadsdelsnämnds område. I anslutning till genomfört tillsynsbesök lägger stadsdelsförvaltningarna in uppgifter om genomförd tillsyn samt skickar en kopia till samtliga butiker.

Stor del av tillsynsarbetet har lagts på att informera handlarna. Om förvaltningen upptäcker att någon handlare bryter mot gällande lagstiftning eller bestämmelser kommer förvaltningen att anmäla detta till polismyndigheten eller återkomma till nämnden i det aktuella ärendet.

Kommunen har sedan 2010 ansvaret för tillsynen av märkningen av tobaksvaror. Tidigare har denna tillsyn legat på Statens folkhälsoinstitut (nuvarande Folkhälsomyndigheten). Polismyndigheten blev vid samma tidpunkt tillsynsmyndighet tillsammans med kommunen. Anmälningsplikten har skärpts och det är idag straffbart att inte anmäla till kommunen att man säljer tobaksvaror. Till anmälan ska programmet för försäljningsställets egenkontroll bifogas.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen ska årligen göra minst ett tillsynsbesök hos handlare som säljer tobak och/eller folköl. Förvaltningen har en väl utvecklad modell för tillsynsarbetet. Den går ut på att polisen informeras innan tillsynsbesök om vilka datum tillsynen sker, att enhetens tjänstemän alltid arbetar två och två samt att tobakslager och utrymmen vid och under disk kontrollera.

Vid tillsynen kontrolleras exteriören för att se till att det inte förekommer otillåten skyltning av tobak i form av affischer och trottoarpratere. Därefter görs en inre tillsyn vilket innebär en genomgång av tobaksvaror när det gäller märkning med varningstext av paketen. Om försäljning av vattenpipstobak förkommer ska även dessa paket var märkta med svensk varningstext. Dekaler med upplysning om tillåten ålder för inköp av

tobak ska vara synligt uppsatta vid kassan. Vad gäller folköl bör denna vara skyltad med gällande åldergräns.

När denna genomgång är gjord legitimerar sig tjänstemannen och ber handlaren att uppvisa registreringsbevis för verksamheten samt egenkontrollprogrammet som är ett dokument som handlaren är tvungen att informera de anställda om. Programmet innehåller de lagar och förordningar som är fastställda för försäljning av tobak och folköl. Vidare går den tillsynsansvarige igenom ett tillsynsprotokoll där handlaren får svara på vilka rutiner han har då underåriga vill köpa tobak eller folköl. Därefter undertecknar handlaren protokollet.

Den tillsynsansvarige är aktiv i att sprida den information som finns inom tobaks- och folkölsområdet, exempelvis genom att bjuda in sig till personalmöten hos handlarna för att sprida information. Men även att finnas tillhands för frågor från handlarna via telefon eller mail.

Sanktioner

Enligt alkohollagen kan den som säljer folköl bli föremål för administrativt ingripande om bestämmelserna i alkohollagen inte följs. För folköl kan ett försäljningsförbud meddelas på 6 eller 12 månader. Om förbud anses vara en alltför ingripande åtgärd kan en varning meddelas istället. Enligt tobakslagen kan kommunen förelägga tobakshandlare att vidta åtgärder som förhoppningsvis bidrar till att avhjälpa problemet. Ett föreläggande kan förenas med vite. Det finns även en möjlighet att meddela ett förbud enligt tobakslagen. Beslut fattas i enlighet med delegationsordningarna för respektive stadsdelsnämnd.

Statistik 2015

Enligt riktlinjerna för folköls- och tobakstillsynen ska tillsynen ske på de försäljningsställen som anmält försäljning av folköl och/eller tobak. Det kan finnas försäljningsställen som inte anmält folköls- och/eller tobaksförsäljning. Sedan 2008 har stadsdelsförvaltningen påträffat över 40 nya/oanmälda försäljningsställen.

I Östermalms stadsdelsområde fanns det vid utgången av 2015 totalt 101 försäljningsställen registrerade i ärendehanteringssystemet för folköls- och tobakstillsynen, OL2. Av dessa försäljningsställen sålde 50 folköl och 92 sålde tobaksvaror. Dessa siffror avser de som anmält till socialförvaltningen att de säljer folköl och/eller tobak.

Enheten har även denna sommar arbetat på festivaler som besöker Östermalm för att dessa arrangörer inte ska sälja tobak till ungdomar under 18 år.

Nytt från 1 juni 2015 är att stadsdelsförvaltningarna kan göra kontrollköp, det vill säga att anlita ungdomar som fyllt 18 år med ett ungdomligt utseende för att köpa cigaretter eller folköl. Syftet har varit att kontrollera om butikerna begär legitimation. Totalt har 244 kontrollköp genomförts vilket är flest av stadsdelsförvaltningarna och överlag ser det bra ut.

MÅNAD	ANTAL	ANTAL SOM SÅLDE
Juni	92	17
Augusti	19	5
September	40	10
Oktober	21	5
November	28	5
December	44	10
Total:	244	52

Beslag av tobak 2015

Under 2015 gjordes inga beslag av utländsk tobak och enheten behövde därför inte kontakta polisen. De tidigare problemen med andra felaktigt märkta tobaksprodukter har inte heller uppmärksammat under året.

I tabellerna nedan framgår hur många försäljningsställen det finns, fördelningen av genomförda besök samt genomförda beslag.

Antal försäljningsställen och försäljningsslag

Östermalm	Antal	Öl	Tobak
	101	50	92

Genomförda besök i Östermalms stadsdelsområde

2015	2014	2013
127 st	141 st	104 st

Beslag i Östermalms stadsdelsområde

Den totala beslagtagna mängden cigaretter, rulltobak och vattenpipstobak uppgår till:

	2015	2014	2013
Cigaretter	0	520 st	520 st
Rulltobak	0	0	3 paket
Vattenpipstobak	0	19 paket	4 paket

Förvaltningens synpunkter

Östermalms stadsdelsförvaltning har under år 2015 genomfört tillsyn hos samtliga handlare som har anmält att de säljer folköl respektive tobak. Kravet på årlig tillsyn av tobaks- och folkölsförsäljning är därmed uppfyllt under 2015. Den tillämpade modellen för tillsyn med förhandsanmälan till polisen har visat goda resultat.

Förvaltningen föreslår nämnden att godkänna förvaltningens redovisning av genomförd tillsyn av folköl och tobak 2015.

Bilaga

Tillsynsplan för folköl- och tobakstillsyn 2016